

Forslag om nytt utvalg for etikk og redelighet i forskning

Regjeringen foreslår å opprette et nytt nasjonalt utvalg som skal granske påstander om uredelig forskning, uansett fagområde. I tillegg lovfestes eksisterende komiteer for forskningsetikk. Med lovforslaget tar man sikte på å etablere et nasjonalt støtteapparat for forskningsinstitusjoner og for forskersamfunnet.

Utvalget skal hete Nasjonalt utvalg for gransking av uredelig forskning (Granskingsutvalget). Loven skal gjelde all forskning, enten den er privat eller offentlig finansiert.

– Det er viktig at vi nå får et utvalg som kan granske påstander om uredelighet, og det vil denne loven legge rammene for. Den konkrete saken som kom opp ved Rikshospitalet/Radiumhospitalet tidligere i år, viser at det er behov for å ha et slikt utvalg, sier kunnskapssminister Øystein Djupedal i en pressemelding 7. april.

I dag har vi nasjonale komiteer som er rådgivende organer innen forskningsetikk, og vi har regionale komiteer som vurderer forskningsprosjekter som involverer forsøk på mennesker. Men vi har ikke noe nasjonalt system som behandler saker om uredelig forskning.

Forslaget om et eget nasjonalt utvalg bygger blant annet på en utredning fra Norges forskningsråd.

– Ansvar for å forebygge uredelighet må ligge hos forskningsinstitusjonene og de nasjonale forskningsetiske komiteene, sier Øystein Djupedal. Det blir også viktig å sørge for at alle forskere får innføring i forskningsetikk som en del av sin utdanning.

Dagens regionale og nasjonale forskningsetiske komiteer blir foreslått lovfestet. En slik regulering er i tråd med den internasjonale utviklingen. Alle de komiteer og utvalg som loven hjemler, skal være faglig uavhengige statlige organer som skal følge forvaltningsloven og offentlighetsloven. Det betyr blant annet at det vil bli anledning til å klage på de vedtak som fattes. Dette vil bidra til å øke forskeres rettssikkerhet.

Utvalget skal granske konkrete saker som det får seg forelagt av andre eller saker som det selv tar opp. Utvalget skal bare vurdere om uredelighet har funnet sted eller ikke. Eventuelle sanksjoner mot den forskeren som utvalget finner har opptrådt uredelig, må avgjøres av arbeidsgiver på bakgrunn av utvalgets uttalelse og lovverk eller regelverk gjeldende for institusjonen.

Seminar i Forskerforbundet

26. april arrangerte Forskerforbundet et seminar som oppfølging til lovforslaget. Statssekretær Åge Rosnes i Kunnskapsdepartementet var en av innleiderne, sammen med professor i medisin, Per Brandtzæg, professor i medisinsk etikk, Jan Helge Solbakk, advokat og stipendiat i helseforskningsrett, Sigmund Simonsen og leder for Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora, Anne-Hilde Nagel.

Spørsmålene som ble belyst, men ikke besvart på seminaret, var om det er konkurransen om forskningsmidler, publiseringspoeng og prestisje som frister noen til å kutte svinger? Og om forskningens og tidsskriftenes egne kontrollrutiner svikter? Videre om det hjelper med etiske retningslinjer hvis folk ikke har moral? Og hvordan etablere tilfredsstillende kontrollrutiner som samtidig ikke virker byråkratiserende? Og dessuten; er fusk straffbart – eller bare forkastelig?

Ellen Beate Dyvi